

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/50/50/98

OPINIE O DOSTĘPIE DO USŁUG MEDYCZNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Ankietowani najczęściej (56%) uważają, że w razie choroby nie mieliby trudności z uzyskaniem porady lekarskiej w placówce państwowej służby zdrowia, jednak dwie piąte (40%) sądzą, że byłoby im trudno otrzymać pomoc. Bardziej sceptycznie postrzegają badani opiekę stomatologiczną - co drugi z nich (50%) przypuszcza, że byłoby mu trudno dostać się do dentysty.

- W razie potrzeby ponad dwie piąte respondentów mogłoby sobie pozwolić na wizytę u prywatnego lekarza (44%) lub dentysty (45%). Jednak bardzo niewielu (7%) byłoby stać - według własnej oceny - na długotrwałe leczenie się prywatnie.

- Blisko połowa ankietowanych (47%) ocenia, że ich możliwości korzystania z opieki medycznej są takie same jak innych mieszkańców naszego kraju, jednak więcej niż co trzeci (36%) ma poczucie upośledzenia pod tym względem, a co dziewiąty (11%) czuje się uprzywilejowany. Przed kilkunastu laty poczucie równych szans korzystania z opieki zdrowotnej było większe.

- Odnosząc się ogólnie do dostępności usług medycznych w państwowej i prywatnej służbie zdrowia, respondenci bardziej pozytywnie oceniają sektor prywatny. Zdecydowana większość (72%) uważa, że jego usługi są łatwo dostępne. W odniesieniu do usług państwowej służby zdrowia takiego zdania jest niespełna połowa (44%) badanych.

System ochrony zdrowia w Polsce od lat jest przedmiotem krytyki, a opinie społeczeństwa o funkcjonowaniu państwowej służby zdrowia, jak wynika z naszych badań, stale się pogarszają. Jednym z problemów związanych z tymi zagadnieniami jest społeczne zróżnicowanie możliwości dostępu do usług medycznych w publicznej służbie zdrowia i trudności w ich uzyskaniu oraz bardzo nierówne możliwości korzystania z prywatnych świadczeń medycznych. Przedmiotem naszego kolejnego sondażu¹, dotyczącego służby zdrowia, była m.in. społeczna ocena obecnych możliwości korzystania z państwowych i prywatnych usług medycznych.

OCENA WŁASNYCH MOŻLIWOŚCI UZYSKANIA POMOCY MEDYCZNEJ W PUBLICZNEJ SŁUŻBIE ZDROWIA

Wprawdzie ponad połowa ankietowanych (56%) uważa, że w razie choroby nie miałyby trudności z uzyskaniem porady lekarskiej w ramach państwowej służby zdrowia, jednak dwie piąte (40%) sądzi, że byłoby im trudno uzyskać pomoc. Jeśli założymy niezbędność pomocy lekarskiej w takiej sytuacji, to należy stwierdzić, że odsetek sceptyków jest wysoki i może świadczyć o znacznym poczuciu niezaspokojenia potrzeb w zakresie opieki medycznej w naszym społeczeństwie. Z drugiej strony, częste narzekania na kolejki, trudności z dostaniem się do specjalisty i inne niedogodności, na jakie narażeni są pacjenci, skrzywiają, być może, ogólny obraz sytuacji pod tym względem. Część społeczeństwa mogła się też przyzwyczaić do niektórych uciążliwości i nie brać ich pod uwagę przy ocenie.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (94) przeprowadzono w dniach 12-17 marca ‘98 na 1123-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Jak można się było spodziewać, gorzej przedstawia się sprawa opieki stomatologicznej. Co drugi badany sądzi, że w razie potrzeby miałby trudności z dostaniem się do dentysty w państwowej służbie zdrowia.

Tabela 1

w procentach

Czy byłoby Panu(i) łatwo czy też trudno dostać się do:	Bardzo łatwo	Raczej łatwo	Raczej trudno	Bardzo trudno	Trudno powiedzieć
- lekarza w państwowej (w tym resortowej) służbie zdrowia w razie choroby	13	43	31	9	4
- dentysty w państwowej (w tym resortowej) służbie zdrowia w przypadku bólu zębów	10	34	30	20	6

Własne możliwości skorzystania z porady lekarskiej najgorzej oceniają mieszkańcy największych miast - ponad połowa z nich (54%) sądzi, że byłoby im trudno ją uzyskać. Częściej niż inni sceptycyzm w tym względzie wykazują ankietowani ze średnim i wyższym wykształceniem oraz przedstawiciele takich grup społeczno-zawodowych, jak: pracownicy umysłowi niższego szczebla, pracownicy fizyczno-umysłowi, ale także robotnicy niewykwalifikowani, bezrobotni oraz - szczególnie często - uczniowie i studenci (zob. tabele aneksowe). W tym ostatnim przypadku nie mamy do czynienia ze stereotypowym wyobrażeniem - jak można by przypuszczać - nie opartym na osobistych doświadczeniach, gdyż uczniowie i studenci nieco częściej nawet niż przeciętnie (52% spośród nich wobec 47% przeciętnie) byli z wizytą u lekarza w ciągu sześciu miesięcy poprzedzających badanie. Być może bardziej krytycznie i z większą niecierpliwością reagują oni na wszelkie utrudnienia w tej dziedzinie.

Dostępność lekarza w ramach państwowej opieki zdrowotnej najlepiej oceniają renciści, emeryci, rolnicy oraz robotnicy wykwalifikowani. Renciści i emeryci należą do grup najczęściej korzystających z opieki zdrowotnej, ich oceny mogą więc w znacznej mierze wynikać z tego faktu oraz zadowolenia z możliwości korzystania ze świadczeń, natomiast opinie rolników wydają się zaskakujące, gdyż w ostatnim półroczu najrzadziej spośród wszystkich ankietowanych korzystali z porady lekarskiej (zaledwie 25% spośród nich). Ponadto wydaje się, że rolnikom jako mieszkańcom wsi nie jest tak łatwo dotrzeć do lekarza, tymczasem mieszkańcy wsi nie narzekają na to bardziej niż inni. Trudno powiedzieć, czy to

brak kontaktu sprzyja bardziej pozytywnym ocenom dostępności, czy też ich oczekiwania i nawyki korzystania z porad są odmienne niż pozostałych grup społeczno-zawodowych, inaczej więc oceniają własne możliwości w tym względzie.

Ogólnie rzecz biorąc, samo korzystanie w ostatnim półroczu z usług lekarskich w państwowej służbie zdrowia w nieznacznym stopniu różnicuje poglądy ankietowanych na temat ich dostępności. Istotna jest natomiast częstość tego rodzaju wizyt. Ci, którzy byli u lekarza w tym okresie częściej niż raz, w większości (64%) pozytywnie oceniają własne możliwości dostępu do tego rodzaju usług. Spośród korzystających z porady tylko raz sędzi tak niespełna połowa (48%), a spośród tych, którzy wcale nie byli w tym okresie u lekarza, ponad połowa (55%).

Natomiast korzystanie z usług leczenia prywatnego częściej współwystępuje z negatywną oceną dostępu do lekarza państwowej służby zdrowia (50%) niż niekorzystanie (38%), przy czym również w tym wypadku istotna jest częstość wizyt w prywatnym gabinecie czy przychodni - im są one częstsze, tym większe prawdopodobieństwo negatywnej oceny możliwości dostępu do państwowej służby zdrowia. Takie różnice ocen są zrozumiałe, gdyż u podłoża korzystania z usług prywatnych leży z pewnością przekonanie, że w leczeniu prywatnym można uzyskać pomoc łatwiej, szybciej i w lepszych warunkach.

Ocena łatwości dostępu do usług stomatologicznych w państwowej służbie zdrowia jest dość podobnie społecznie zróżnicowana. Jednak oceny obu przypadków nie w pełni się pokrywają. Spośród badanych, którzy sądzą, iż bez trudności uzyskaliby poradę lekarską, „tylko” trzy piąte (61%) uważa też, że łatwo otrzymaliby pomoc u dentysty.

Trudności z dostaniem się do stomatologa najczęściej przewidują mieszkańcy największych miast, ale opinie takie są też prawie tak samo częste wśród osób zamieszkujących w miastach średniej wielkości (od 21 do 100 tys. ludności). Bardziej krytycznie niż inni oceniają dostęp do dentysty również ankietowani ze średnim i wyższym wykształceniem (zob. tabele aneksowe). Inaczej jednak niż w przypadku dostępu do lekarza, negatywne oceny własnych możliwości skorzystania z usług stomatologicznych są najczęstsze - poza pracownikami fizyczno-umysłowymi (62%) i bezrobotnymi (60%) - wśród prywatnych przedsiębiorców (69%), którzy, nawiasem mówiąc, o wiele częściej niż inne grupy respondentów korzystają z usług prywatnych. Natomiast opinie o łatwym dostępie do dentysty

najczęstsze są również wśród rolników (66%) oraz emerytów (51%) i rencistów (50%), ale już nie tak wyraźnie częstsze, jak w przypadku dostępu do lekarza.

Korzystanie w ostatnich sześciu miesiącach - poprzedzających badanie - z usług stomatologicznych w ramach państwowej służby zdrowia, wiąże się częściej, co zrozumiałe, z pozytywnymi ocenami własnego dostępu do nich. Wśród osób, które leczyły zęby w tym okresie, 59% uważa, że ma łatwy dostęp do dentysty, a 38% jest przeciwnego zdania. Natomiast wśród tych, którzy nie korzystali w tym czasie z usług stomatologicznych w przychodniach państwowych, tylko 42% jest zdania, że łatwo byłoby im dostać się do dentysty, a 51% ma odmienną opinię. Korzystanie z prywatnych usług stomatologicznych bardzo wyraźnie wiąże się z negatywną oceną dostępności usług państwowych (65% korzystających z usług prywatnych - przy przeciętnej 50% - uważa, że byłoby im trudno się dostać; 30% sądzi, że łatwo). Korzystanie z prywatnych usług stomatologicznych jest, oczywiście, silnie zależne od sytuacji materialnej badanych i ich poziomu wykształcenia, co może być źródłem większego krytycyzmu w ocenach dostępu do tych usług w państwowej służbie zdrowia wśród osób o wysokich dochodach czy z wyższym wykształceniem, częściej leczących zęby w lepszych warunkach.

OCENA MOŻLIWOŚCI KORZYSTANIA Z PRYWATNYCH USŁUG MEDYCZNYCH

Wśród ogółu respondentów nieco ponad połowa uważa, że nie byłoby ich stać na leczenie się prywatnie - nie mogliby sobie pozwolić na wizytę u prywatnego lekarza (53%) lub dentysty (52%) - znaczna więc część społeczeństwa nie może korzystać z prywatnych usług medycznych i w razie choroby liczy na państwową służbę zdrowia.

Tabela 2

w procentach

Czy w razie potrzeby byłoby Pana/Panią stać na wizytę u prywatnego lekarza/dentysty lub w prywatnej bądź spółdzielczej przychodni, klinice?	Z pewnością tak	Raczej tak	Raczej nie	Z pewnością nie	Trudno powiedzieć
U lekarza	11	33	28	25	3
U dentysty (stomatologa)	12	33	27	25	3

Opinie na ten temat bardzo wyraźnie zależą od poziomu wykształcenia i sytuacji materialnej ankietowanych: wysokości dochodów na osobę i oceny warunków materialnych własnego gospodarstwa domowego. Tylko jedna czwarta osób z wykształceniem jedynie podstawowym i jedna piąta o najniższych dochodach lub negatywnie oceniająca własne warunki sądzi, że w razie potrzeby byłoby ją stać na wizytę w prywatnym gabinecie czy przychodni lekarskiej, podczas gdy uważa tak 88% ankietowanych z wyższym wykształceniem, 80% żyjących w dobrych warunkach i 71% o najwyższych dochodach na osobę. Kontrast między niewykształconymi i niezamożnymi a ankietowanymi o wysokim statusie społecznym jest jeszcze bardziej wyraźny, jeśli zwrócimy uwagę tylko na odpowiedzi zdecydowanie twierdzące (zob. tabele aneksowe).

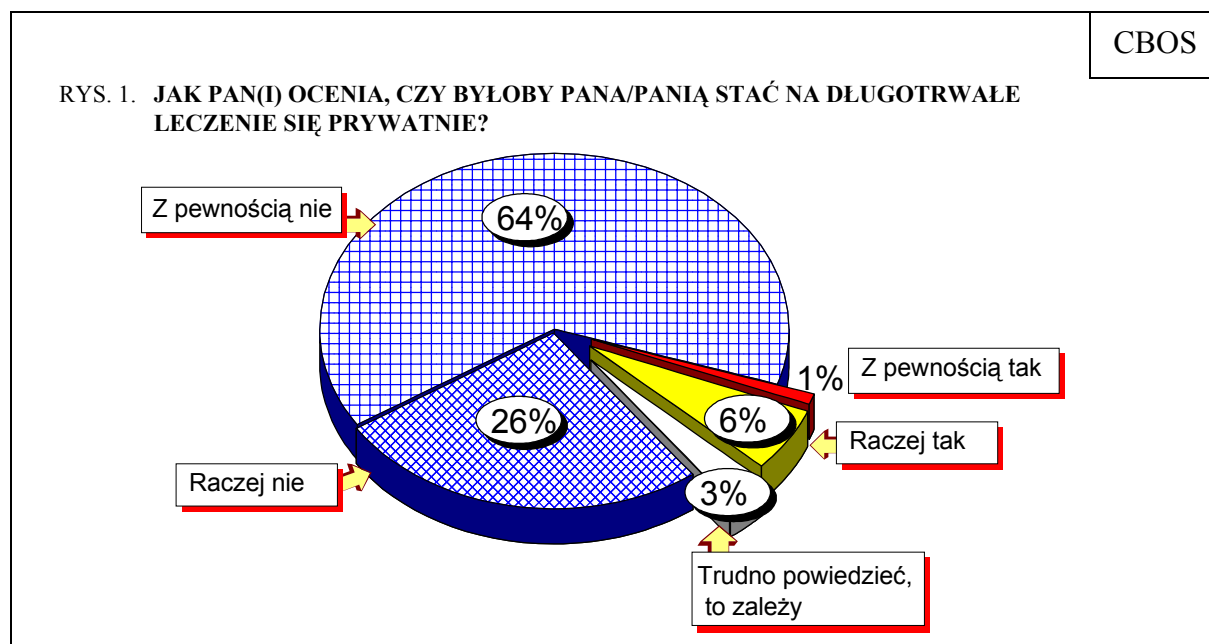
Szczególnie wysokie odsetki respondentów, którzy sądzą, że w razie potrzeby byłoby ich stać na wizytę w prywatnym gabinecie, odnotowaliśmy wśród prywatnych przedsiębiorców oraz przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji. Najrzadziej taką ocenę możliwości skorzystania z prywatnego leczenia można spotkać wśród bezrobotnych, rolników, robotników niewykwalifikowanych, pracowników fizyczno-umysłowych oraz rencistów i emerytów.

Powyższe zróżnicowania wydają się główną przyczyną tego, że najczęściej - według własnej oceny - mogliby skorzystać z prywatnego leczenia mieszkańcy największych miast, respondenci młodzi i w średnim wieku, a najrzadziej - mieszkańcy wsi oraz osoby starsze (w wieku 55 i więcej lat).

Między ocenami możliwości skorzystania z prywatnej porady lekarskiej i prywatnego dentysty występuje bardzo silny związek. Niemal wszyscy (92%) spośród tych, którzy sądzą, że byłoby ich stać na wizytę prywatną u lekarza, uważają także, że mogliby sobie pozwolić na leczenie zębów u prywatnego dentysty, a różnice społeczne w ocenach własnych możliwości są podobne.

Przekonanie, że w razie potrzeby moglibyśmy skorzystać z pomocy prywatnego lekarza, nie oznacza jednak, że stać nas byłoby na długotrwałe płatne leczenie. W sumie zaledwie 7% respondentów deklaruje, że mogłoby leczyć się prywatnie przez dłuższy czas,

przy tym jedynie co setny respondent jest o tym przekonany w sposób zdecydowany. Większość badanych uważa, że z pewnością nie mogłaby sobie na to pozwolić.



Znaczące odsetki osób deklarujących zdolność ponoszenia kosztów długotrwałego leczenia spotykamy tylko wśród ankietowanych oceniających własne warunki materialne jako dobre (20%), o najwyższych dochodach na osobę (16%), legitymujących się wyższym (16%) lub średnim wykształceniem (11%). Są to przede wszystkim przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (18%) oraz prywatnych przedsiębiorców (18%), w mniejszym stopniu pracowników umysłowych niższego szczebla (10%); wśród niepracujących wysokim odsetkiem deklarujących zdolność ponoszenia kosztów długotrwałego leczenia wyróżniają się uczniowie i studenci (23%).

Na drugim biegunie mamy te grupy, w których odsetki osób sądzących, że mogłyby przez dłuższy czas leczyć się prywatnie, nie przekraczają kilku procent. Należą do nich ankietowani żyjący według własnej oceny w złych lub średnich warunkach, uzyskujący niskie dochody, robotnicy wykwalifikowani i niewykwalifikowani (brak różnicy w opiniach tych dwu kategorii robotników - różniących się przecież sytuacją materialną - może wskazywać na podzielane przez nich przekonanie o bardzo wysokich kosztach takiego leczenia, niedostępnego dla nich), bezrobotni, rolnicy, pracownicy fizyczno-umysłowi, renciści

i emeryci (zob. tabele aneksowe). Przy tym niektóre kategorie badanych szczególnie często (75% - 80%) mają zdecydowane opinie o tym, że nie stać ich na leczenie się w prywatnych gabinetach. Są to przede wszystkim osoby starsze, renciści i emeryci, robotnicy niewykwalifikowani, ankietowani o najniższych dochodach, żyjący w złych warunkach, mający jedynie podstawowe wykształcenie.

Istnieje, oczywiście, wyraźny związek między korzystaniem z prywatnych usług medycznych a oceną własnych możliwości w tym zakresie. Ankietowani, którzy korzystali z prywatnych usług lekarskich w półroczu poprzedzającym badanie, częściej (68%) niż pozostali (40%) są przekonani, że w razie potrzeby mogliby sobie pozwolić na wizytę w prywatnym gabinecie, częściej także (16%) niż nie korzystający (5%) uważają, że byłoby ich stać na długotrwałe leczenie się prywatnie. Warto jednak zauważyć, że nie jest to związek bardzo silny - koszty ponoszone w związku z leczeniem dla wielu są przypuszczalnie zbyt wysokie. Różnica między opiniami o własnych możliwościach w tym zakresie osób korzystających i nie korzystających z usług prywatnych jest nieco większa, gdy chodzi o pomoc stomatologiczną - na wizytę u prywatnego dentysty stać byłoby 71% leczących się prywatnie i tylko 36% nie korzystających z usług prywatnych.

PORÓWNANIE WŁASNYCH MOŻLIWOŚCI KORZYSTANIA Z OPIEKI ZDROWOTNEJ Z MOŻLIWOŚCIAMI INNYCH

Znaczna część respondentów - ponad jedna trzecia - ma poczucie, że w mniejszym stopniu niż inni może korzystać ze świadczeń systemu ochrony zdrowia, dość częste jest więc poczucie upośledzenia pod tym względem. Tylko co dziewiąty badany ocenia swoje możliwości korzystania z opieki medycznej jako większe niż możliwości innych osób. Blisko połowa natomiast uważa, że są one takie same jak innych.

Tabela 3

w procentach

Jak ocenił(a)by Pan(i) swoje możliwości korzystania z opieki medycznej w porównaniu z innymi ludźmi w naszym kraju? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	VI '84	III '98
- zdecydowanie większe	12	11 { 2 9
- większe		
- raczej większe		
- takie same	54	47
- raczej mniejsze	20	36 { 27 9
- mniejsze		
- zdecydowanie mniejsze		
Trudno powiedzieć	14	6

Porównanie uzyskanych wyników z danymi sprzed kilkunastu lat wskazuje na wyraźny wzrost odsetka ocen negatywnych. Rozwój prywatnych usług medycznych w latach dziewięćdziesiątych nie skompensował więc w skali społecznej niedostatków państwowej służby zdrowia. Wręcz przeciwnie, dostępność kosztownych świadczeń prywatnych mogła jeszcze pogłębić poczucie upośledzenia wielu badanych, których nie stać na odpłatne leczenie. Natomiast nie zmienia się liczba tych, którzy czują się pod tym względem uprzywilejowani.

Oceny własnych możliwości korzystania z opieki medycznej w porównaniu z innymi są zależne przede wszystkim od statusu społecznego - im wyższy poziom wykształcenia, tym częstsze poczucie, że możliwości te są większe niż innych ludzi, wyraźnie też wiąże się ono z dobrą sytuacją materialną badanych (zob. tabele aneksowe). Najlepiej pod tym względem - jako większe niż innych - oceniają swoje możliwości prywatni przedsiębiorcy (37%) ankietowani z wyższym wykształceniem (35%), mieszkańcy największych miast (32%), kadra kierownicza i inteligencja (27%) oraz pracownicy umysłowi niższego szczebla (27%). Poczucie upośledzenia natomiast jest najczęstsze wśród bezrobotnych (56%), rolników (45%) i rencistów (45%); im niższe wykształcenie, a także im gorsza sytuacja materialna ankietowanych, tym jest ono częstsze.

Ocena swoich możliwości korzystania z opieki medycznej w porównaniu z innymi jest też, co oczywiste, powiązana z przekonaniem dotyczącym łatwego lub trudnego dostępu do lekarza państwowej służby zdrowia. Wśród tych, którzy sądzą, iż byłoby im łatwo uzyskać

bezpłatną poradę lekarską, opinia, że ich możliwości są takie same jak innych ludzi, występuje częściej (52%) niż wśród ankietowanych uważających, że ich dostęp do lekarza jest utrudniony (39%). Badani wyrażający pogląd, że w razie potrzeby byłoby im trudno dostać się do lekarza, częściej (45%) niż pozostali (30%) sądzą, że mają mniejsze od innych możliwości korzystania z opieki. W podobny sposób powiązane są z oceną możliwości opinie badanych o łatwości uzyskania wizyty u stomatologa.

Związek opinii o dostępie do świadczeń medycznych z oceną możliwości własnych w porównaniu z innymi jest jeszcze wyraźniejszy, gdy chodzi o poczucie, czy stać nas byłoby na skorzystanie z usług prywatnych. Wśród tych, którzy sądzą, że byłoby im stać na skorzystanie z usług prywatnych lekarza bądź dentysty, co piąty (20%) uważa, że ma lepsze możliwości uzyskania opieki medycznej niż inni, podczas gdy wśród pozostałych ankietowanych tylko co dwudziesty (5%); częstsze są też przekonania o takich samych szansach (56% wobec 39% wśród pozostałych), a znacznie rzadsze opinie, że w porównaniu z innymi ma się mniejsze możliwości korzystania z opieki medycznej (20% wobec 50%).

Podobnie też porównanie swojej sytuacji z sytuacją innych tym częściej wypada na korzyść własnej, im lepiej ocenia się własną możliwość długotrwałego leczenia się prywatnie. Z lepszą oceną własnych możliwości wiąże się korzystanie w ostatnim okresie z usług prywatnych lekarzy. Natomiast to, czy było się w ostatnim półroczu u lekarza bądź stomatologa w państwowej służbie zdrowia, nie różnicuje w sposób istotny opinii o własnych możliwościach w porównaniu z innymi.

Tak więc na opinie o tym, jakie są nasze możliwości korzystania z opieki medycznej w porównaniu z innymi, wpływa - z jednej strony - przekonanie o tym, że możemy korzystać z usług odpłatnych oraz korzystanie z prywatnych placówek opieki zdrowotnej, z drugiej zaś - przeświadczenie o tym, że łatwo byłoby nam uzyskać poradę w ramach państwowej służby zdrowia, niezależnie od tego, czy z usług tej służby korzystaliśmy w ostatnim okresie.

OGÓLNA OCENA DOSTĘPNOŚCI USŁUG PAŃSTWOWEJ I PRYWATNEJ SŁUŻBY ZDROWIA

Ankietowani oceniali także funkcjonowanie służby zdrowia w ogóle, zarówno państwowej, jak i prywatnej, biorąc pod uwagę rozmaite aspekty jej działania, w tym także dostępność usług medycznych². Dane w tabeli 4 wskazują na pogorszenie się w porównaniu z okresem sprzed pięciu lat opinii na temat dostępności świadczeń publicznej służby zdrowia. Jednocześnie wzrósł odsetek pozytywnych ocen dostępności usług prywatnych, co wynika z rozwoju tego sektora. Prywatne usługi medyczne już przed pięciu laty były pod tym względem lepiej oceniane niż leczenie bezpłatne - dziś różnice w ocenach są jeszcze większe. O łatwym dostępie do usług w państwowej służbie zdrowia mówi obecnie niespełna połowa badanych, podczas gdy w odniesieniu do usług prywatnych taką opinię ma zdecydowana większość ankietowanych. Respondenci zapewne nie brali pod uwagę bariery finansowej w dostępie, lecz tylko możliwość skorzystania ze świadczeń, jeśli kogoś na to stać.

Tabela 4

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, można powiedzieć o państwowej/prywatnej służbie zdrowia, że:	Państwowa służba zdrowia				Prywatna służba zdrowia			
	tak		nie		tak		nie	
	III'93	III'98	III'93	III'98	III'93	III'98	III'93	III'98
- usługi medyczne są łatwo dostępne	56	44	38	49	68	72	17	12
Pominięto wskazania „trudno powiedzieć”.								

Uwaga: w tabeli zsumowano odpowiedzi pozytywne „zdecydowanie tak” i „raczej tak” oraz negatywne „raczej nie” i „zdecydowanie nie”.

Poglądy ankietowanych na dostępność usług medycznych państwowej i prywatnej służby zdrowia zależą, podobnie jak w przypadku innych poruszanych wcześniej kwestii, głównie od ich wykształcenia i sytuacji materialnej - im wyższy tak rozumiany status społeczny, tym częstsze negatywne oceny publicznej służby zdrowia pod tym względem i pozytywne oceny dostępności usług prywatnych. Najbardziej krytyczni w ocenie możliwości dostępu do bezpłatnej służby zdrowia są respondenci o wysokich dochodach, żyjący w dobrych warunkach materialnych, z wyższym wykształceniem, mieszkańcy dużych miast

² Zob. komunikat CBOS „Ocena funkcjonowania państwowej i prywatnej służby zdrowia”, kwiecień '98.

(pow. 100 tys. ludności), szczególnie prywatni przedsiębiorcy (74%) oraz kadra kierownicza i inteligencja (70%). Pozytywne oceny są najczęstsze wśród rolników i bezrobotnych, którzy przypuszczalnie nie mają w większości wyboru czy możliwości porównania, a także wśród emerytów i rencistów, częściej od innych korzystających z tego rodzaju świadczeń.

Ocena łatwości dostępu do usług w państwowej służbie zdrowia jest, oczywiście, bardzo wyraźnie powiązana z opiniami dotyczącymi łatwości dostania się respondenta do lekarza w razie potrzeby - trzy piąte (60%) oceniających swój dostęp jako łatwy tak samo ocenia ogólnie dostępność usług, a tylko jedna trzecia spośród nich (34%) uważa, że jest odwrotnie. W przypadku ankietowanych, którzy sądzą, że byłoby im trudno dostać się do lekarza, jest to jeszcze wyraźniejsze - tylko jedna czwarta (24%) pozytywnie ocenia dostępność usług państwowej służby zdrowia w ogóle, gdy zdecydowana większość (70%) ma w tej kwestii opinię negatywną. Z ogólną oceną dostępności usług bardzo podobnie powiązane są też oceny dotyczące łatwości, z jaką można dostać się do stomatologa.

Opinie o łatwym lub trudnym własnym dostępie do lekarza i dentysty w państwowej służbie zdrowia nie różnicują w istotny sposób ogólnych ocen dostępności usług prywatnych. Natomiast przekonanie, że stać nas byłoby na prywatną wizytę u lekarza lub stomatologa, współwystępuje częściej, rzecz jasna, z pozytywną ogólną oceną dostępności tych usług. Prywatne usługi uważa za łatwo dostępne ponad cztery piąte (81-82%) tych, którzy sądzą, że byłoby im na nie stać, i dwie trzecie (65-67%) nie mogących sobie na nie pozwolić. Podobna zależność występuje też w przypadku opinii o możliwości długotrwałego leczenia się prywatnie.



Mimo iż ponad połowa ankietowanych uważa, że w przypadku choroby nie miałyby trudności z uzyskaniem porady lekarskiej w ramach państwowej służby zdrowia - co wydawać się może sprzeczne z obiegowymi opiniami na ten temat - aż dwie piąte badanych sądzi, że byłoby im trudno uzyskać taką pomoc. Jednak ogólna ocena dostępności usług państwowej

służby zdrowia jest znacznie mniej korzystna niż w przypadku oceny własnej sytuacji - pozytywną opinię o dostępności państwowej służby zdrowia ma mniej niż co drugi ankietowany. Jeszcze gorzej oceniają badani dostęp do bezpłatnych usług stomatologicznych.

Znacznie lepiej postrzegana jest dostępność prywatnych usług medycznych. Ponad dwie piąte respondentów sądzi przy tym, że byłoby ich stać w razie potrzeby na wizytę u prywatnego lekarza bądź dentysty, ale bardzo niewielu uważa, że mogliby leczyć się odpłatnie przez dłuższy czas.

Porównując się z innymi członkami naszego społeczeństwa ponad jedna trzecia badanych ma poczucie upośledzenia, gdy chodzi o możliwości korzystania z opieki medycznej. Przed kilkunastu laty poczucie egalitaryzmu w zakresie opieki zdrowotnej było częstsze niż obecnie. Rozwój świadczeń prywatnych pogłębił odczuwane różnice.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Jak Pan(i) sądzi, czy w razie choroby byłoby Panu(i) łatwo czy też trudno dostać się do lekarza w państwowej (w tym resortowej) służbie zdrowia?

(%)

	Bardzo łatwo	Raczej łatwo	Raczej trudno	Bardzo trudno	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	13	43	31	9	4	1123
Płeć						
Meżczyźni	11	43	36	6	4	532
Kobiety	16	42	27	11	3	591
Wiek						
do 24 lat	9	36	48	3	4	156
25-34	15	37	38	6	4	199
35-44	11	45	31	10	3	232
45-54	17	45	25	10	4	206
55-64	12	41	31	12	3	141
65 lat i więcej	16	52	17	10	5	188
Miejsce zamieszkania						
Wieś	12	45	30	8	5	422
Miasto do 20 tys.	18	41	32	7	2	134
od 21 do 100 tys.	16	42	31	8	3	206
101-500 tys.	14	44	28	9	5	227
501 tys. i więcej mieszk.	7	37	39	15	2	132
Region						
Północny	14	33	38	14	2	106
Zachodni	7	39	42	9	2	121
Środkowozachodni	20	35	27	13	4	172
Środkowy	7	35	43	12	3	223
Wschodni	16	43	28	7	5	134
Południowo-wschodni	6	60	26	3	4	179
Południowo-zachodni	24	50	17	5	4	188
Wykształcenie						
Podstawowe	14	46	27	8	4	358
Zasadnicze zawodowe	15	46	29	8	3	301
Średnie	10	40	37	10	3	353
Wyższe	17	33	35	9	6	111
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	13	37	32	9	9	82
Prac. umysł. niż. szczebla	13	35	39	11	1	103
Pracownicy fiz. - umysł.	15	30	42	6	7	69
Robotnicy wykwalifikowani	11	52	27	9	2	96
Robotnicy niewykwalifik.	3	51	34	11	1	70
Rolnicy	16	49	28	5	3	75
Prywatni przedsiębiorcy	10	48	30	12	0	46
Bierni zawodowo						
Renciści	20	47	22	7	3	156
Emeryci	15	48	23	11	3	197
Uczniowie i studenci	9	32	55	0	3	70
Bezrobotni	17	31	37	9	7	99
Gospodynie domowe i inni	9	45	27	15	4	60
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	17	42	30	9	2	127
Sektor państwowy	7	45	33	9	6	118
Sektor prywatny	12	37	39	10	3	249
Spółdzielczość	9	54	25	9	4	20
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 200 zł	15	41	31	8	5	217
201 - 325	14	47	28	7	3	203
326 - 449	16	46	32	6	1	185
450 - 599	12	47	27	10	4	128
Powyżej 599 zł	13	41	31	12	3	198
Ocena własnych war. mater.						
Złe	13	40	33	11	3	335
Średnie	15	45	29	7	4	506
Dobre	11	43	33	9	4	281
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	24	43	24	9	1	62
Raz w tygodniu	15	44	29	9	3	584
Kilka razy w miesiącu	8	53	26	7	6	159
Kilka razy w roku	13	39	38	8	2	217
W ogóle nie uczestniczy	10	28	43	12	7	100
Poglądy polityczne						
Lewica	15	41	29	11	4	219
Centrum	17	41	34	6	3	274
Prawica	13	43	33	10	2	387
Trudno powiedzieć	10	47	29	8	7	242

Tabela 2. Czy w przypadku bólu zębów byłoby Panu(i) łatwo czy też trudno dostać się do dentysty w państwowej (w tym resortowej) służbie zdrowia?

(%)

	Bardzo łatwo	Raczej łatwo	Raczej trudno	Bardzo trudno	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	10	34	30	20	6	1123
Płeć						
Mężczyźni	11	36	31	17	5	532
Kobiety	10	33	29	22	6	591
Wiek						
do 24 lat	10	36	24	28	2	156
25-34	12	24	41	20	3	199
35-44	6	34	29	24	7	232
45-54	13	35	29	21	2	206
55-64	11	40	30	13	6	141
65 lat i więcej	11	40	24	12	14	188
Miejsce zamieszkania						
Wieś	10	38	29	16	6	422
Miasto do 20 tys.	14	31	28	24	2	134
od 21 do 100 tys.	10	28	33	21	8	206
101-500 tys.	11	36	28	19	6	227
501 tys. i więcej mieszk.	8	32	31	25	4	132
Region						
Północny	14	22	26	32	6	106
Zachodni	10	32	34	21	4	121
Środkowozachodni	17	29	27	20	6	172
Środkowy	4	26	33	29	7	223
Wschodni	8	39	27	16	10	134
Południowo-wschodni	6	44	29	15	5	179
Południowo-zachodni	16	45	29	7	2	188
Wykształcenie						
Podstawowe	12	37	26	16	8	358
Zasadnicze zawodowe	11	34	33	18	5	301
Średnie	9	33	29	25	5	353
Wyższe	8	33	32	23	4	111
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	10	35	25	27	2	82
Prac. umysł. niż. szczebla	12	30	27	27	4	103
Pracownicy fiz. - umysł.	10	24	39	23	5	69
Robotnicy wykwalifikowani	7	34	36	18	4	96
Robotnicy niewykwalifik.	1	38	19	39	3	70
Rolnicy	12	54	15	11	7	75
Prywatni przedsiębiorcy	7	16	49	20	8	46
Bierni zawodowo						
Renciści	17	33	27	15	9	156
Emeryci	11	40	26	14	9	197
Uczniowie i studenci	8	36	30	26	0	70
Bezrobotni	11	25	47	13	4	99
Gospodynie domowe i inni	9	39	26	19	7	60
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	10	42	23	24	2	127
Sektor państwowy	6	35	35	20	5	118
Sektor prywatny	10	28	34	25	5	249
Spółdzielczość	12	35	16	35	2	20
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 200 zł	11	39	31	17	3	217
201 - 325	11	36	29	22	3	203
326 - 449	11	35	31	21	3	185
450 - 599	7	36	26	21	10	128
Powyżej 599 zł	12	29	31	20	7	198
Ocena własnych war. mater.						
Złe	10	32	31	21	6	335
Średnie	11	36	30	18	5	506
Dobre	10	35	28	21	6	281
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	12	43	25	16	4	62
Raz w tygodniu	11	34	31	18	5	584
Kilka razy w miesiącu	6	40	31	16	6	159
Kilka razy w roku	9	31	29	25	5	217
W ogóle nie uczestniczy	12	27	25	24	12	100
Poglądy polityczne						
Lewica	12	31	35	20	2	219
Centrum	11	31	30	22	5	274
Prawica	9	36	30	20	5	387
Trudno powiedzieć	10	39	25	15	11	242

Tabela 3. Czy w razie potrzeby byłoby Pana(ią) stać na wizytę u prywatnego lekarza lub w prywatnej bądź spółdzielczej przychodni, klinice?

(%)

	Z pewno- ścią tak	Raczej tak	Raczej nie	Z pewno- ścią nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	11	33	28	25	3	1123
Płeć						
Mężczyźni	13	32	31	22	3	532
Kobiety	10	35	25	27	3	591
Wiek						
do 24 lat	13	36	33	17	1	156
25-34	10	40	30	17	2	199
35-44	18	34	22	21	5	232
45-54	12	36	25	23	4	206
55-64	7	25	33	34	1	141
65 lat i więcej	5	27	26	39	3	188
Miejsce zamieszkania						
Wieś	7	26	36	28	3	422
Miasto do 20 tys.	11	36	23	24	6	134
od 21 do 100 tys.	11	37	23	27	2	206
101-500 tys.	11	38	25	22	3	227
501 tys.i więcej mieszk.	25	41	18	16	1	132
Region						
Północny	10	43	21	25	1	106
Zachodni	15	23	23	37	3	121
Środkowozachodni	17	28	22	32	1	172
Środkowy	14	41	23	18	4	223
Wschodni	11	30	33	24	2	134
Południowo-wschodni	8	32	41	18	4	179
Południowo-zachodni	8	36	29	24	3	188
Wykształcenie						
Podstawowe	5	19	32	42	2	358
Zasadnicze zawodowe	7	29	35	26	3	301
Średnie	16	44	23	13	5	353
Wyższe	30	58	8	3	1	111
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier.,inteligencja	29	58	10	2	1	82
Prac.umysł.niż.szczębla	18	53	17	6	6	103
Pracownicy fiz.- umysł.	6	24	42	26	2	69
Robotnicy wykwalifikowani	7	36	31	21	5	96
Robotnicy niewykwalifik.	8	22	34	32	4	70
Rolnicy	9	14	43	31	4	75
Prywatni przedsiębiorcy	45	49	2	5	0	46
Bierni zawodowo						
Renciści	10	22	33	33	2	156
Emeryci	4	30	29	36	2	197
Uczniowie i studenci	14	53	21	12	0	70
Bezrobotni	3	22	37	33	4	99
Gospodynie domowe i inni	8	38	18	35	2	60
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	14	50	22	9	5	127
Sektor państwowy	8	41	23	23	6	118
Sektor prywatny	21	34	25	18	1	249
Spółdzielczość	7	26	42	22	4	20
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 200 zł	5	15	37	41	1	217
201 - 325	5	36	28	27	4	203
326 - 449	10	37	23	27	4	185
450 - 599	13	36	27	23	2	128
Powyżej 599 zł	21	50	18	9	2	198
Ocena własnych war. mater.						
Złe	2	18	28	49	3	335
Średnie	8	34	35	20	4	506
Dobre	28	52	13	5	1	281
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	2	45	24	26	3	62
Raz w tygodniu	10	31	30	26	3	584
Kilka razy w miesiącu	11	34	26	24	6	159
Kilka razy w roku	13	36	29	21	1	217
W ogóle nie uczestniczy	20	34	17	28	2	100
Poglądy polityczne						
Lewica	12	42	21	23	2	219
Centrum	13	31	31	22	3	274
Prawica	13	35	29	20	3	387
Trudno powiedzieć	6	26	27	37	4	242

Tabela 4. Czy w razie potrzeby byłoby Pana(ią) stać na wizytę u prywatnego dentysty (stomatologa) lub w prywatnej bądź spółdzielczej przychodni, klinice? (%)

	Z pewnością tak	Raczej tak	Raczej nie	Z pewnością nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	12	33	27	25	3	1123
Płeć						
Mężczyźni	14	31	30	21	3	532
Kobiety	11	35	24	28	3	591
Wiek						
do 24 lat	12	36	29	19	3	156
25-34	10	38	32	18	2	199
35-44	18	35	23	19	4	232
45-54	13	38	24	23	4	206
55-64	11	24	31	32	3	141
65 lat i więcej	7	25	25	40	4	188
Miejsce zamieszkania						
Wieś	7	25	36	28	4	422
Miasto do 20 tys.	11	35	24	24	6	134
od 21 do 100 tys.	12	38	19	27	3	206
101-500 tys.	15	37	24	22	3	227
501 tys. i więcej mieszk.	23	44	16	15	1	132
Region						
Północny	9	41	25	25	1	106
Zachodni	14	22	23	38	3	121
Środkowozachodni	19	27	23	29	3	172
Środkowy	14	40	23	17	6	223
Wschodni	11	32	29	25	3	134
Południowo-wschodni	6	35	36	19	3	179
Południowo-zachodni	11	33	27	26	3	188
Wykształcenie						
Podstawowe	4	20	31	41	4	358
Zasadnicze zawodowe	7	27	34	28	3	301
Średnie	18	44	22	13	4	353
Wyższe	32	58	6	3	1	111
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	27	59	10	3	1	82
Prac. umysł. niż. szczebla	23	54	13	6	5	103
Pracownicy fiz. - umysł.	8	23	42	25	2	69
Robotnicy wykwalifikowani	8	38	34	18	3	96
Robotnicy niewykwalifik.	8	25	36	28	3	70
Rolnicy	9	15	47	24	5	75
Prywatni przedsiębiorcy	45	47	3	5	0	46
Bierni zawodowo						
Renciści	11	21	33	32	3	156
Emeryci	5	28	25	38	3	197
Uczniowie i studenci	15	54	11	16	4	70
Bezrobotni	2	21	34	38	5	99
Gospodynie domowe i inni	8	32	21	36	4	60
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	18	50	21	9	2	127
Sektor państwowy	8	45	20	21	6	118
Sektor prywatny	21	35	25	17	1	249
Spółdzielczość	3	21	50	22	4	20
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 200 zł	4	15	37	42	2	217
201 - 325	5	34	28	29	4	203
326 - 449	12	35	24	26	2	185
450 - 599	13	36	27	21	3	128
Powyżej 599 zł	26	50	15	8	2	198
Ocena własnych war. mater.						
Złe	3	20	28	46	4	335
Średnie	8	33	34	21	4	506
Dobre	31	49	12	6	2	281
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	2	42	27	26	3	62
Raz w tygodniu	10	32	27	27	3	584
Kilka razy w miesiącu	15	32	26	22	5	159
Kilka razy w roku	14	34	29	19	3	217
W ogóle nie uczestniczy	19	34	18	27	3	100
Poglądy polityczne						
Lewica	14	41	23	19	3	219
Centrum	14	30	30	23	3	274
Prawica	15	36	24	22	3	387
Trudno powiedzieć	5	24	29	36	5	242

Tabela 5. Jak Pan(i) ocenia, czy byłoby Pana/Panią stać na długotrwałe leczenie się prywatnie? (%)

	Z pewno- ścią tak	Raczej tak	Raczej nie	Z pewno- ścią nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	1	6	26	64	3	1123
Płeć						
Meżczyźni	2	5	29	61	3	532
Kobiety	1	6	24	67	3	591
Wiek						
do 24 lat	1	14	28	51	5	156
25-34	1	5	30	62	2	199
35-44	2	5	35	55	3	232
45-54	2	4	26	64	4	206
55-64	2	4	17	75	2	141
65 lat i więcej	0	3	16	80	1	188
Miejsce zamieszkania						
Wieś	0	4	23	71	2	422
Miasto do 20 tys.	1	2	22	69	6	134
od 21 do 100 tys.	3	5	25	66	1	206
101-500 tys.	2	7	32	57	2	227
501 tys.i więcej mieszk.	1	14	31	49	5	132
Region						
Północny	1	5	30	62	1	106
Zachodni	3	7	26	61	3	121
Środkowozachodni	3	4	16	74	4	172
Środkowy	1	6	31	60	2	223
Wschodni	1	8	23	65	3	134
Południowo-wschodni	1	5	27	63	4	179
Południowo-zachodni	0	3	29	64	3	188
Wykształcenie						
Podstawowe	1	3	15	80	1	358
Zasadnicze zawodowe	1	2	23	72	3	301
Średnie	1	10	33	53	3	353
Wyższe	5	11	49	27	9	111
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	7	11	47	29	5	82
Prac.umysł.niż.szczebła	1	9	43	44	3	103
Pracownicy fiz.- umysł.	2	2	32	64	0	69
Robotnicy wykwalifikowani	0	0	29	67	5	96
Robotnicy niewykwalifik.	0	1	24	75	0	70
Rolnicy	0	4	24	70	2	75
Prywatni przedsiębiorcy	7	11	39	35	8	46
Bierni zawodowo						
Renciści	1	3	15	78	3	156
Emeryci	0	4	15	80	1	197
Uczniowie i studenci	2	21	33	39	5	70
Bezrobotni	0	3	20	73	4	99
Gospodynie domowe i inni	0	8	18	72	2	60
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	2	8	43	45	1	127
Sektor państwowy	2	5	30	56	7	118
Sektor prywatny	3	5	34	56	3	249
Spółdzielczość	0	3	29	67	0	20
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 200 zł	0	2	13	83	2	217
201 - 325	0	2	27	70	1	203
326 - 449	1	4	24	70	1	185
450 - 599	0	2	30	64	4	128
Powyżej 599 zł	5	11	40	40	4	198
Ocena własnych war. mater.						
Złe	0	1	13	84	1	335
Średnie	1	3	26	69	1	506
Dobre	4	16	41	32	7	281
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	1	2	24	73	0	62
Raz w tygodniu	1	5	28	64	2	584
Kilka razy w miesiącu	1	5	29	60	6	159
Kilka razy w roku	0	7	23	67	2	217
W ogóle nie uczestniczy	5	11	19	58	8	100
Poglądy polityczne						
Lewica	3	4	29	63	1	219
Centrum	1	6	24	66	3	274
Prawica	1	7	33	56	3	387
Trudno powiedzieć	1	4	15	76	4	242

Tabela 6. Jak ocenił(a)by Pan(i) swoje możliwości korzystania z opieki medycznej w porównaniu z innymi ludźmi w naszym kraju? Czy są one większe, takie same czy też mniejsze niż innych ludzi? (%)

	Zdecydowa- nie większe	Raczej większe	Takie same	Raczej mniejsze	Zdecydowanie mniejsze	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	2	9	47	27	9	6	1123
Płeć							
Mężczyźni	2	9	46	29	9	6	532
Kobiety	3	9	47	25	9	7	591
Wiek							
do 24 lat	3	4	57	23	4	9	156
25-34	2	12	48	28	6	3	199
35-44	3	14	49	22	8	4	232
45-54	3	9	46	33	8	2	206
55-64	1	6	40	36	10	6	141
65 lat i więcej	1	7	40	22	16	14	188
Miejsce zamieszkania							
Wieś	1	5	43	34	9	8	422
Miasto do 20 tys.	1	8	58	23	6	4	134
od 21 do 100 tys.	2	9	50	22	9	7	206
101-500 tys.	2	10	51	23	11	3	227
501 tys.i więcej mieszk.	9	23	33	24	6	6	132
Region							
Północny	3	8	52	26	8	3	106
Zachodni	3	10	40	25	17	6	121
Środkowozachodni	1	8	48	29	7	7	172
Środkowy	4	13	41	29	8	5	223
Wschodni	2	5	47	27	11	8	134
Południowo-wschodni	2	7	45	30	8	8	179
Południowo-zachodni	0	10	55	23	6	6	188
Wykształcenie							
Podstawowe	0	4	41	30	14	10	358
Zasadnicze zawodowe	1	6	45	34	9	5	301
Średnie	5	10	55	21	5	4	353
Wyższe	3	32	44	16	0	5	111
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	1	26	51	17	0	5	82
Prac.umysł.niż.szczebła	10	17	48	21	3	0	103
Pracownicy fiz.- umysł.	0	8	52	25	6	9	69
Robotnicy wykwalifikowani	1	2	55	27	8	7	96
Robotnicy niewykwalifik.	0	3	54	32	8	2	70
Rolnicy	0	1	46	33	12	6	75
Prywatni przedsiębiorcy	5	32	53	8	2	0	46
Bierni zawodowo							
Renciści	1	6	36	34	11	12	156
Emeryci	1	8	44	25	13	8	197
Uczniowie i studenci	5	9	59	24	0	4	70
Bezrobotni	1	1	36	40	16	6	99
Gospodynie domowe i inni	4	10	44	23	15	5	60
Pracujący poza rolnictwem							
Sfera budżetowa	8	21	43	22	2	3	127
Sektor państwowy	0	6	52	27	8	7	118
Sektor prywatny	2	14	53	23	7	2	249
Spółdzielczość	0	8	52	36	4	0	20
Dochody na jedną osobę							
Poniżej 200 zł	0	2	40	39	14	5	217
201 - 325	1	9	44	33	9	4	203
326 - 449	2	10	47	29	9	3	185
450 - 599	2	11	50	24	7	6	128
Powyżej 599 zł	5	17	50	18	4	6	198
Ocena własnych war. mater.							
Złe	1	5	33	38	17	5	335
Średnie	2	6	51	26	7	8	506
Dobre	5	20	55	15	2	4	281
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	3	11	55	18	7	6	62
Raz w tygodniu	1	7	49	29	8	7	584
Kilka razy w miesiącu	3	11	41	32	8	5	159
Kilka razy w roku	3	13	47	25	10	3	217
W ogóle nie uczestniczy	3	12	38	18	13	12	100
Poglądy polityczne							
Lewica	2	10	49	27	8	5	219
Centrum	2	11	51	27	7	3	274
Prawica	2	11	47	26	9	5	387
Trudno powiedzieć	3	3	39	30	12	14	242